

آیین های سنتی و استفاده از علم و علامت در عزاداری

آیین های سنتی و استفاده از علم و علامت [۱] در عزاداری

نقالی و پرده خوانی

س ۴۵. نقالی و پرده خوانی [۲] های مذهبی که زندگی پیامبران و اهل بیت معصومین (علیهم السلام) را از روی نقاشی و تصاویر نمایش داده و اجرا می کنند، چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد ولی بیان مطالب باید مستند به روایتی باشد و یا در تاریخ معتبر ثبت شده باشد. و مشتمل بر حرام نباشد و موجب وهن مذهب نشود.

استفاده از علم در عزاداری

س ۴۶. استفاده از علم و پرچم در مراسم عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) یا قرار دادن آن در مجلس عزا و یا حمل آن در دسته عزاداری چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد، ولی نباید این امور جزء دین شمرده شود.

مراسم علم گردانی

س ۴۷. در ایام عزاداری حضرت ابا عبد الله الحسین (علیه السلام) در برخی مناطق علم گردانی می کنند و جلوی علم نذری می دهند و قربانی می کنند و بعضی از مردم اعتقاد دارند «هر کس علم روی شانه اش بنشیند و او به علم پول ببندد و حاجتش را بخواهد حاجت و نذرش قبول می شود و حرکت علم را نشانه قدرت الهی می دانند» آیا انجام این کارها و این نوع اعتقاد صحیح است؟

ج. حمل کردن علم و پرچم فی نفسه اشکال ندارد ولی نباید این کارها را جزء دین حساب کرد.

تبصره: نذر و قربانی کردن برای اهل بیت علیهم السلام و مصرف آن برای فقراء و عزاداران اشکالی ندارد.

س ۴۸. در برخی مناطق روز تاسوعا و عاشورا افرادی علم بزرگی (پرچم بزرگ) را در دست می گیرند و با حرکات خاص علم را میچرخانند و گاهی این علم را به طرف بعضی از عزاداران می برند و باعث زخمی شدن آنها می شود و اعتقاد دارند چون این شخص، انسان بدی است و با شک و تردید به علم نگاه کرده است، علم به طرف او رفته و می خواهد او را متنبه کند، و مردم به این حالت جوش آمدن علم می گویند، آیا این نوع عزاداری شرعاً صحیح است؟

ج. حمل عَلم فی نفسه اشکال ندارد. ولی نباید این امور جزو دین شمرده شود و در صورتی که حمل کنندهی عَلم جراحی بر کسی وارد کند ضامن است.

مراسم نخل گردانی

س ۴۹. در روز عاشورای حسینی در بعضی مناطق کشور مراسم خاصی به نام مراسم نخل برداری [۳] (نخل گردانی) و چهل چراغ کشی برگزار می شود، آیا برگزاری این نوع مراسمات از نظر شرعی اشکال دارد؟

ج. استفاده از آنها در عزاداری فی نفسه اشکال ندارد ولی نباید این کارها را جزء دین حساب کرد.

مراسم طشت گذاری

س ۵۰. در برخی مناطق پیش از فرا رسیدن ماه محرم الحرام مراسمی به نام طشت گذاری [۴] برگزار می کنند، آیا برگزاری این نوع مراسمات از نظر شرعی صحیح است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

علامت و عَلم

س ۵۱. علامتیکه در هیئت های عزاداری از آن استفاده می شود، برخی بر این باورند چون شبیه صلیب مسیحیان است استفاده از آن اشکال دارد، حال سوال این است که آیا واقعاً استفاده از آن در هیئت های عزاداری اشکال دارد؟

ج. حمل کردن عَلم و علامت فی نفسه اشکال ندارد ولی نباید این کارها را جزء دین حساب کرد.

س ۵۲. ساخت و استفاده از علامت هایی که بر روی آن مجسمه ی حیوانات یا شکل های دیگر ساخته و نصب می شود، از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج. ساخت مجسمه و نقاشی و ترسیم چهره موجودات و لو ذی روح اشکال ندارد. همچنین خرید و فروش و نگهداری نقاشی و مجسمه جایز است. و حمل کردن عَلم و علامت که شامل این شکل هاست فی نفسه اشکال ندارد ولی نباید این کارها را جزء دین حساب کرد.

س ۵۳. آیا قرار دادن عَلم در مسجد با توجه به اینکه دارای نقش و نگار هست و قسمتی از مسجد را اشغال می کند، جایز است؟

ج. اگر قرار دادن آنها در مسجد با شئون عرفی مسجد منافات داشته باشد و یا برای نمازگزاران مزاحمت ایجاد کند، اشکال دارد.

س ۵۴. آیا خریدن و استفاده از علم هایی که دارای تزئینات زیاد و گرانبهایی است برای عزاداری حضرت ابا عبدالله (علیهم السلام) جایز است؟ اگر از پول هیئت و نذورات مردمی خریداری شود، آیا شخص خریدار ضامن است؟

ج. اگر این علمها عرفا نشانه ی عزاداری باشد، فی نفسه اشکال ندارد، ولی بهتر است از علائمی استفاده شود که روشنگر و معرفتزا است. مصرف پول هیئت و نذورات، تابع قصد پرداخت کنندگان این پولها است.

س ۵۵. برخی از تکایا و هیئت های عزاداری، علم و علامت هایی را با قیمتهای خیلی زیاد می خرند، آیا خریدن علامت با قیمت های زیاد هر چند مردم با اختیار و با نیت خرید علامت پول بدهند، جایز است؟

ج. اگر این علم و علامتها عرفا نشانه ی عزاداری باشد، فی نفسه اشکال ندارد، ولی بهتر است برای عزاداری از علائمی استفاده شود که روشنگر و معرفتزا است.

بستن پارچه به علم و علامت

س ۵۶. بعضی از مردم به نشانه ی توسل و حاجت گرفتن از اهل بیت (علیهم السلام) پارچه یا قفل به علم و علامت می بندند، آیا چنین کاری جایز است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد ولی نباید آنها را جزء دین دانست.

س ۵۷. آیا هیئت امنای حسینیه یا هیئت می توانند پارچه و دیگر نذورات مردم را که به علم و علامت بسته اند، بفروشند و خرج حسینیه و هیئت کنند؟

ج. تابع نیت نذر کنندگان است اگر برای هیئت یا حسینیه هدیه داده و یا نذر کرده اند اشکال ندارد.

نذر علم و پرچم

س ۵۸. اگر شخصی علم و پرچمی را برای عزاداری سیدالشهداء (علیه السلام) نذر کرده باشد، آیا جایز است مسئولین هیئت یا مسجد و حسینیه از قبول آن خودداری کنند؟

ج. متولای حسینیه و هیأت امناء ملزم به قبول علم و پرچم نیستند.

استفاده از تابوت و گهواره در عزاداری

س ۵۹. ساخت و استفاده از تابوت های شبیه تابوت اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) در مراسم عزاداری که بعنوان نمادی از مراسم تشییع جنازه ی آن بزرگواران می باشد، چه حکمی دارد؟

ج. این کار که یادآور مظلومیت اهل بیت علیهم السلام است، فی نفسه اشکال ندارد، ولی نباید این کارها جزء دین بشمار آید.

س ۶۰. درست کردن گهواره به نشانه گهواره حضرت علی اصغر (علیه السلام) و گرداندن آن در بین عزاداران و دریافت نذورات چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد، ولی نباید این کارها جزء دین شمرده شود.

گل مالی کردن

س ۶۱. آیا مالیدن گل به سر و صورت در عزاداری اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) جایز است؟

ج. اشکال ندارد، اما نباید به گونه ای عمل شود که انگشت نما و موجب وهن شود.

س ۶۲. در برخی مناطق به نشانه ی عزا بر روی عزاداران کاه و خاک می ریزند، آیا این کار اشکال دارد؟

ج. اشکال ندارد، اما نباید به گونه ای عمل شود که انگشت نما و موجب وهن شود.

[۱]. چوب یا آهن بزرگی است که به صورت افقی بر روی کتف انسان در جلوی هیأت ها و دسته های عزاداری حسینی به عنوان نوعی شعار حمل می شود و بالای آن صفحه های فنی قابل انعطافی وجود دارد که مزین به پَر و جواهرات و مجسمه و غیر آنهاست.

[۲]. پرده خوانی، نوعی نمایش مذهبی ایرانی است. که شخصی با عنوان «پرده خوان» از روی تصویرهای منقوش بر پرده، مصایب اولیای دین – بویژه اولیای مذهب شیعه – را با کلام آهنگین روایت می کند.

[۳]. نخل در این مراسم به معنای تابوت سیدالشهدا شناخته می شود، اسکلت عظیمی از چوب به شکل یک برگ درخت و با آنکه شباهتی به درخت خرما ندارد، به آن نخل می گویند. نخل از کنده قطور درختان با استفاده از هنر

باقی مانده از دوران کهن، ساخته شده که دو طرفش را به صورت مشبک، از چوب ساخته و بوسیله چوب های دیگر به هم مرتبط می کنند و دو طرف آن را با آئینه، آرایش می کنند.

در دو طرف دیگر بصورت قرینه، پرده سیاهی آویخته می شود که بر روی آن شکل شیر و بدن بی سر آغشته به خون نقاشی یا تکه دوزی شده است. درحالیکه شیر بادهان خود بر آن بدن بوسه می زند و یا باقیمانده ی نوک دشنه ها و نیزه ها را از بدن مطهر خارج می کند. در یک طرف نخل و در وسط آن، شاخه های سرو، بسته می شود که با استفاده از چوب های کوچکی در اندازه های مختلف ساخته شده است این چوبها که بطور منظم و مورب در کنار هم چیده شده اند به شکل درخت سرو در آمده است. چوبهای کنار آن نشان از تعداد تیرهایی است که بر بدن مبارک آن حضرت برخورد کرده است.

اطراف نخل با چراغ های رنگارنگ آرایش و پارچه های سیاه بزرگی نیز بر اندام آن کشیده می شود و پس از آنکه بدنه نخل با پارچه سیاه پوشانده شد، روی پارچه ها را شمشیر بندان می کنند و بر روی آن صدها شمشیر و خنجر برهنه طوری می بندند که جلو و عقب نخل پر از شمشیرگشته و هیكل چوبی نخل چنان آراسته می شود که هیبت آن هر بیننده ای را به حیرت وا می دارد.

[۴]. مراسم تشیت گذاری، مراسمی است سنتی که مردم عزاداریهای محرم را با آن شروع می کنند تشیت های پُر آب را به مراسم عزاداری می آورند و این سنت به پیروی از اقدام امام حسین علیه السلام نسبت به سپاه حر می باشد که در روز ۲۷ ذیحجه، آب مشکها را در تشیتها ریخته و تمام لشکر حر و اسبان آنها را سیراب کردند.